2021 m. lapkričio 25 d., ketvirtadienis

P9_TA(2021)0483

Žmogaus teisių padėtis Kamerūne

2021 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl žmogaus teisių padėties Kamerūne (2021/2983(RSP))

(2022/C 224/12)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Kamerūno, ypač į 2019 m. balandžio 18 d. rezoliuciją [1],

— atsižvelgdamas į 2021 m. lapkričio 5 d. JT Humanitarinių reikalų koordinavimo biuro ataskaitą dėl padėties Kamerūne ir į 2020 m. ES metinę ataskaitą dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje – 2021 m. birželio 21 d. Šalies ataskaita: Kamerūnas,

— atsižvelgdamas į AKR ir ES partnerystės susitarimą (toliau – Kotonu susitarimas),

— atsižvelgdamas į 1948 m. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,

— atsižvelgdamas į Vaiko teisių konvenciją, kurią Kamerūnas ratifikavo 1993 m.,

— atsižvelgdamas į 1981 m. Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją,

— atsižvelgdamas į Kamerūno Respublikos Konstituciją,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 144 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 4 dalį,

A. kadangi pradžioje buvę taikūs protestai, kuriuos rėmė Kamerūno anglakalbių pilietinės visuomenės konsorciumas, protestuodamas prieš Kamerūno vyriausybės vykdomą anglakalbių regionų diskriminaciją 2016 m., buvo valstybės institucijų nuslopinti naudojant itin žiaurų smurtą, o tai paskatino paramą separatizmui ir kelių separatistų karinių grupuočių, kurios ragina sukurti naują valstybę – Ambazoniją, atsiradimą bei davė impulsą kruvinam kariniam konfliktui;

B. kadangi dialogas yra būtina taikos sąlyga, tačiau prezidento Paulo Biyos vyriausybė sistemingai atmeta pasiūlymus vesti tiesiogines derybas su visais anglakalbių regionų separatistų lyderiais;

C. kadangi Kamerūnas vienu metu turi spręsti įvairias politines ir saugumo problemas, įskaitant grupuotės „Boko Haram“ Kamerūno tolimosios šiaurės regione keliamą grėsmę ir beveik penkerius metus besitęsiantį šalies ginkluotų separatistų sukilimą anglakalbiuose šiaurės vakarų ir pietvakarių regionuose;

D. kadangi anglakalbiai mokytojai ir teisininkai 2016 m. rengė taikius streikus ir demonstracijas šiaurės vakarų ir pietvakarių regionuose, protestuodami prieš Prancūzijos teisinės sistemos ir prancūzų kalbos įvedimą tų regionų teismuose ir mokyklose, ir dėl to kilo krizė; kadangi Kamerūno anglakalbiuose regionuose nuo 2017 m. vykstant ginkluotam konfliktui žuvo tūkstančiai žmonių ir kilo didžiulė humanitarinė krizė;

E. kadangi iki šiol žuvo daugiau kaip 3 000 civilių gyventojų ir šimtai saugumo pajėgų pareigūnų; kadangi dėl tebesitęsiančio konflikto Kamerūne šalies viduje perkelta daugiau kaip 1 mln. žmonių; kadangi apie 2,2 mln. žmonių reikalinga humanitarinė pagalba, o daugiau kaip 66 000 žmonių paprašė prieglobsčio kaimyninėje Nigerijoje; kadangi Kamerūne yra daugiau kaip 44 700 pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų; kadangi krizės padariniai pastebimi ir Kamerūno Vakarų bei pakrantės regionuose;

[1] OL C 158, 2021 4 30, p. 7.

2021 m. lapkričio 25 d., ketvirtadienis

F. kadangi Kamerūno valdžios institucijos nesilaiko teisinės valstybės principų, ir nepriklausomi stebėtojai, įskaitant organizacijas „Human Rights Watch“ ir „Amnesty International“, anksčiau pateikė dokumentų ir aprašė karinius teismo procesus, kuriuose būta reikšmingų ieškinio ir procedūrinių trūkumų, nesilaikyta nekaltumo prezumpcijos, nesuteikta teisė į tinkamą gynybą ir neužtikrintas proceso bei teismų nepriklausomumas apskritai;

G. kadangi vis dažniau vyksta anglakalbių separatistų ginkluotų grupuočių ir vyriausybės saugumo pajėgų susidūrimai, o jų padariniai vis sunkesni; kadangi nukentėjusiuose regionuose labai sunku teikti humanitarinę pagalbą dėl to, kad siautėja nevalstybinės ginkluotos grupuotės ir taikomi judėjimo suvaržymai, todėl šių regionų gyventojams labai trūksta maisto ir dešimtys tūkstančių žmonių negali naudotis gyvybiškai svarbiomis sveikatos priežiūros paslaugomis; kadangi dėl humanitarinių priežasčių buvo padaryta vos keletas judėjimo suvaržymų išimčių ir kadangi tai labai apsunkino pagalbos teikimą; kadangi JT agentūros buvo priverstos sustabdyti humanitarinę veiklą, nors dėl COVID-19 pandemijos pažeidžiamumas tik padidėjo;

H. kadangi skaudžiausios smurto ir vyriausybės bei separatistų pajėgų konflikto pasekmės tenka civiliams gyventojams, jie taip sudaro didžiąją aukų dalį; kadangi tiek vyriausybė, tiek separatistų pajėgos nuolat vykdo viena prieš kitą nukreiptus represinius išpuolius, tačiau sąmoningai taikosi į civilius gyventojus ir pažeidžiamas grupes;

I. kadangi žmogaus teisių srityje dirbantis teisininkas Felix Agbor Nkongho, žinomas anglakalbių mažumos teisių gynėjas ir taikaus krizės sprendimo šalininkas, ne vieną kartą sulaukė ginkluotų separatistų grupuočių grasinimų mirtimi; kadangi ne jam vienam grasinama ir ne jis vienas puolamas;

J. kadangi po 2018 m. rinkimų kilusi politinė įtampa peraugo į neapykantą kurstančias kalbas dėl etninės kilmės ar politinių pažiūrų, o jos savo ruožtu toliau platinamos socialinės žiniasklaidos platformose;

K. kadangi vyriausybės pajėgos vykdė neteisėtus civilių gyventojų žudymus, kankinimus ir netinkamai su jais elgėsi (įskaitant moteris ir vaikus), naudojo seksualinį smurtą (įskaitant prievartavimus) ir smurtą dėl lyties, naikino ir grobė turtą (įskaitant kaimus, gyvenamuosius pastatus, sveikatos priežiūros įstaigas ir ligonines), savavališkai suiminėjo ir sulaikė piliečius kaltindamos juos karo veiksmais ar tariamu bendradarbiavimu su separatistais;

L. kadangi per pirmuosius penkis 2021 m. mėnesius ginkluoti separatistai trylikoje miestų įvykdė bent 27 išpuolius pasinaudoję savadarbiais sprogstamaisiais užtaisais, t. y. daugiau nei per visą krizės laikotarpį; kadangi jie prievartavo, žudė, kankino, mušė, pagrobė šimtus žmonių ir jiems grasino, įskaitant moteris, humanitarinės pagalbos darbuotojus, mokytojus ir vaikus, kurie buvo įtariami bendradarbiavimu su kariškiais;

M. kadangi konfliktas padarė neproporcingą poveikį vaikams – 700 000 moksleivių nebuvo užtikrinta teisė į mokslą, kadangi anglakalbių regionuose vyko priverstinis mokyklos boikotas; kadangi nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. vaikai Kamerūne sudaro 28 proc. visų smurtą dėl lyties patyrusių asmenų ir susiduria su didesne vaikų verbavimo, vaikų darbo ir prievartos prieš vaikus rizika, nes pranešama, kad daugiau kaip 50 proc. vaikų šalyje buvo išnaudojami; kadangi, JT gyventojų fondo duomenimis, 38 proc. 20–24 m. amžiaus moterų Kamerūne ištekėjo nesulaukusios 18 metų, o 13 proc. – nesulaukusios 15 metų;

N. kadangi prezidentas P. Biya, reaguodamas į tarptautinį spaudimą, įsteigė Ngarbuho žudynių tyrimo komisiją, ir kadangi vėliau vyriausybė pripažino, jog jos saugumo pajėgos yra iš dalies atsakingos už šias žudynes, bei paskelbė, kad susiję asmenys suimti; kadangi nepaisant to daugiau informacijos apie šiuos įvykius neteikiama;

O. kadangi judėjimo apribojimų buvo laikomasi labai griežtai, be kita ko, buvo uždarytos beveik visos mokyklos ir mokymo centrai; kadangi prieš asmenis, nesutinkančius laikytis judėjimo apribojimų, įskaitant vaikus ir mokytojus, buvo naudojamas smurtas; kadangi buvo rengiami išpuoliai prieš mokyklas, universitetus ir ligonines, sustiprėjo ir užsitęsė teisės į mokslą pažeidimai ir nebuvo užtikrintos pagrindinės sveikatos priežiūros paslaugos;

P. kadangi po 2018 m. prezidento rinkimų šalyje padidėjo įtampa; kadangi 2019 m. rugsėjo mėn. prezidentas P. Biya surengė nacionalinį dialogą, siekdamas išspręsti ginkluotųjų pajėgų ir separatistų sukilėlių konfliktą anglakalbiuose regionuose; kadangi per dvejus metus šių priemonių įgyvendinimas praktiškai nedavė jokių rezultatų; kadangi 2020 ir 2021 m. buvo bandymų įveikti krizę Kamerūne, tačiau jie nebuvo sėkmingi;

Q. kadangi dar nepasirašyti prezidento dekretai, kuriuose numatytas kompetencijos perdavimas ir laipsniškas žmogiškųjų ir finansinių išteklių perdavimas decentralizuotoms valdžios institucijoms, siekiant konkrečiai įgyvendinti decentralizacijos procesą;

R. kadangi vyriausybė ir toliau taiko saviraiškos ir asociacijų laisvės apribojimus ir vis mažiau toleruoja politinių nuomonių skirtumus; kadangi šimtai opozicinės partijos narių ir rėmėjų buvo suimti po demonstracijų, kuriose ragino rasti taikų anglakalbių regionų krizės sprendimą; kadangi vis dar taikomi apribojimai politiniams oponentams, protestuotojams, žurnalistams ir pilietinei visuomenei;

S. kadangi pagal Kamerūno baudžiamąjį kodeksą už lytinius santykius tarp tos pačios lyties asmenų baudžiama iki penkerių metų laisvės atėmimo bausme; kadangi pastaraisiais metais ir mėnesiais pranešta apie daugybę LGBTQI asmenų suėmimo ir priekabiavimo prie jų atvejų;

T. kadangi šiauriausiame regione Kamerūnui papildomą grėsmę kelia „Boko Haram“ ir „Islamo valstybės Vakarų Afrikos provincija“ (ISWAP); kadangi per ginkluotos islamistų grupuotės „Boko Haram“ išpuolius vyko kasdieniai žudymai, grobimai, plėšimai ir nuosavybės naikinimas ir tai prilygsta sunkiems žmogaus teisių ir tarptautinės teisės bei tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimams; kadangi tokiuose išpuoliuose taip pat dalyvavo savižudžiai sprogdintojai ir vaikai kariai; kadangi nuo 2020 m. gruodžio mėn. „Boko Haram“ nužudė ne mažiau kaip 80 civilių gyventojų ir, 2021 m. rugpjūčio mėn. duomenimis, šalyje namus palikti priversti daugiau kaip 340 000 žmonių; kadangi skelbiama „Boko Haram“ lyderio Abubakaro Shekau mirtis per susidūrimą Nigerijoje su atskilusiu ISWAP dariniu prisidėjo prie ISWAP galios įsitvirtinimo ir didesnio nesaugumo Kamerūno šiauriausiame regione; kadangi vyriausybės pajėgos negali veiksmingai apsaugoti nuo grupuočių nukenčiančių gyventojų;

1. reiškia didelį susirūpinimą dėl žmogaus teisių padėties Kamerūne; pabrėžia, kad piliečiai turi teisę į saviraiškos, susirinkimų ir asociacijų laisvę; ragina gerbti žmogaus teises ir primygtinai ragina Kamerūno vyriausybę imtis visų būtinų veiksmų, kad būtų laikomasi Kamerūno įsipareigojimų apsaugoti šias teises;

2. primygtinai ragina Kamerūno vyriausybę ir separatistinių grupių politinius ir karinius lyderius susitarti dėl humanitarinių paliaubų ir ragina konflikto šalis susitarti dėl pasitikėjimo stiprinimo priemonių, pvz., išlaisvinti su smurtu nesusijusius politinius kalinius ir panaikinti mokyklų boikotą; primygtinai ragina prezidento P. Biya vyriausybę ir anglakalbius separatistus nedelsiant atnaujinti taikos derybas; primygtinai ragina tarptautinę bendruomenę, ypač Afrikos Sąjungą, Centrinės Afrikos valstybes ir ES, pasisiūlyti imtis tarpininkavimo vaidmens ir taip padėti palaikyti dialogą; pabrėžia regioninio bendradarbiavimo svarbą ir primygtinai ragina vyriausybę glaudžiai bendradarbiauti su Afrikos Sąjunga ir Centrinės Afrikos valstybių ekonomine bendrija; apgailestauja dėl abiejų konflikto šalių nesugebėjimo ir nenoro pradėti iš tiesų prasmingas taikos derybas siekiant išspręsti konfliktą; yra įsitikinęs, kad politinis dialogas, vykdomas siekiant kompromiso, veiksmingo politinio dalyvavimo ir įtraukties, įskaitant visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą ir įtrauktį, yra vienintelis būdas pasiekti ilgalaikę taiką; ragina Kamerūno vyriausybę ir separatistinių grupių vadovus pasinaudoti esamais trečiųjų šalių pateiktais tarpininkavimo pasiūlymais, siekiant neatidėliotinų ir tiesioginių derybų;

3. smerkia ginkluoto konflikto šalių vykdomus žmogaus teisių ir tarptautinės teisės bei tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimus ir pabrėžia kovos su nebaudžiamumu svarbą; ragina Kamerūno valdžios institucijas užtikrinti nepriklausomus, veiksmingus, skaidrius ir nešališkus tyrimus, taip pat baudžiamąjį persekiojimą už sunkius valstybinių ir nevalstybinių subjektų padarytus pažeidimus, laikantis tarptautinės teisės ir standartų, ir ragina patraukti atsakomybėn asmenis, atsakingus už žmogaus teisių pažeidimus, užtikrinant teisingą bylos nagrinėjimą, kad būtų panaikintas nebaudžiamumas ir užtikrintas teismų nepriklausomumas, nes tai yra pagrindiniai teisinės valstybės elementai ir veikiančios demokratinės valstybės pamatas;

4. ragina Kamerūno vyriausybę ratifikuoti Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutą; primygtinai ragina ES išnaudoti politinę įtaką, kurią ji gali daryti vykdydama vystymosi pagalbos ir kitas dvišales programas, kad Kamerūne būtų tvirčiau ginamos žmogaus teisės;

5. nepritaria tam, kad civiliams teisti būtų naudojami karo teismai; primena tarptautinius įsipareigojimus užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą, kurių privalo laikytis Kamerūnas, primena Kamerūnui jo pareigą gerbti visų piliečių teisę į teisingą bylos nagrinėjimą nepriklausomame civiliniame teisme ir primena, kad karo teismai neturėtų turėti jurisdikcijos civilių gyventojų atžvilgiu;

6. ragina Kamerūno valdžios institucijas nustoti teisti žmones karo teismuose, iš anksto nustatinėti nuosprendžius ir skirti mirties bausmę, nes tai neteisėta pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę; primena, kad Kamerūne mirties bausmė netaikoma nuo 1997 m. – tai svarbus žingsnis šalyje siekiant visiško jos panaikinimo; pakartoja, kad ES visais atvejais be išimties nepritaria mirties bausmei; ragina Kamerūno vyriausybę užtikrinti, kad mirties bausmė būtų panaikinta; ragina Kamerūno vyriausybę pasirašyti ir ratifikuoti Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto antrąjį fakultatyvinį protokolą mirties bausmei panaikinti; primygtinai ragina teismus neskirti tokių nuosprendžių ir patvirtinti, kad jie nesieks mirties bausmės;

7. apgailestauja dėl smurto, ypač prieš vaikus, naudojimo ir yra ypač susirūpinęs dėl krizės poveikio vaikams; ragina abi konflikto šalis nutraukti tikslingus išpuolius prieš civilius gyventojus ir primygtinai ragina separatistus nedelsiant nutraukti išpuolius prieš mokyklas ir visus priverstinius švietimo sistemos boikotus, kad visi mokiniai ir mokytojai galėtų saugiai grįžti į mokyklą;

8. ragina Kamerūno valdžios institucijas apsaugoti visas moteris šalyje, ypač konfliktų zonose, ir skatinti lyčių lygybę ir moterų įgalėjimą propaguojant moterų ir moterų teisių organizacijų dalyvavimą viešajame ir politiniame gyvenime; ragina parengti konkrečius ES veiksmus siekiant stiprinti įvairių moterų grupių teises, ypatingą dėmesį skiriant jaunimui, migrantams, ŽIV užsikrėtusioms moterims, LGBTQI asmenims ir neįgaliesiems;

9. mano, kad decentralizacijos procesas, laikomas ekonominio, socialinio ir politinio valdymo sistema, yra pagrindinė priemonė siekiant reaguoti į įvairius vystymosi iššūkius, visų pirma užtikrinant didesnę vietos politikų ir vietos valdžios institucijų atskaitomybę aktyviems piliečiams; palankiai vertina ES paramą šiam procesui;

10. smerkia pernelyg didelį jėgos naudojimą ir piktnaudžiavimą ja siekiant susidoroti su politiniais oponentais ir taikiais protestuotojais; apgailestauja dėl to, kad taikomos izoliavimo priemonės, pvz., komendanto valanda arba draudimas rengti viešus susirinkimus, prisidengiant COVID-19 pandemija, bet iš tiesų siekiant apriboti saviraiškos laisvę, spaudos laisvę ir teisę į taikius susirinkimus; reiškia susirūpinimą dėl žodžio laisvės ir spaudos laisvės padėties Kamerūne; apgailestauja dėl savavališko žurnalistų ir opozicijos politikų suėmimo, persekiojimo ir kitokios politinės nuomonės nutildymo; ragina Kamerūno valdžios institucijas nedelsiant ir besąlygiškai išlaisvinti politinius oponentus, protestuotojus ir visus kitus piliečius, kurie buvo savavališkai suimti ir sulaikyti tik politiniais tikslais; smerkia pagrindinių laisvių pažeidimus;

11. ragina socialinių tinklų platformas bendradarbiauti su vyriausybe, opozicija ir pilietine visuomene siekiant užtikrinti, kad jų puslapiai būtų tikrinami ir kad būtų kuo mažiau provokacinio turinio, neapykantą kurstančių kalbų ir melagingos informacijos, nes jie dar labiau griauna bendruomenių tarpusavio santykius;

12. apgailestauja, kad dėl nesaugumo ir kelių blokavimo šiaurės vakarų ir pietvakarių regionuose, dėl pastarojo meto išpuolių prieš sveikatos priežiūros įstaigas ir sveikatos priežiūros darbuotojus, taip pat dėl to, kad karantino metu buvo uždrausta humanitarinė veikla, daugiau kaip 40 000 žmonių nebuvo suteikta pagalba maistu; smerkia humanitarinės pagalbos blokavimą ir išpuolius prieš humanitarinius darbuotojus, įskaitant jų grobimą, priekabiavimą prie jų ir žudymą Kamerūno šiaurės vakarų ir pietvakarių regionuose, ir smerkia vis didėjantį nepriklausomų stebėtojų ir žmogaus teisių gynėjų, ypač moterų teisių gynėjų, kurių darbas yra kaip niekad svarbus visoms konflikto šalims vykdant šiurkščius žmogaus teisių pažeidimus, bauginimą; primygtinai reikalauja, kad visos konflikto šalys nedelsdamos suteiktų nevaržomas galimybes teikti humanitarinę pagalbą; ragina Kamerūno vyriausybę užtikrinti, kad humanitarinė pagalba pasiektų krizės apimtus regionus;

13. ragina Jungtines Tautas ir ES toliau stebėti humanitarinę padėtį ir vertinti poreikius; ragina tarptautinę bendruomenę, įskaitant ES ir jos valstybes nares, teikti skubią humanitarinę paramą, kad būtų galima veiksmingai reaguoti ir atitinkamai patenkinti neatidėliotinus gyventojų poreikius; mano, kad derėtų pradėti Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybos faktų nustatymo misiją Kamerūne siekiant nustatyti, kokiu mastu ir kas pažeidė tarptautinę žmogaus teisių teisę ir tarptautinę humanitarinę teisę;

14. smerkia grupuotės „Boko Haram“ Kamerūne vykdomus teroristinius veiksmus; pripažįsta Kamerūno valdžios institucijų pastangas kovoti su šia grupuote; ragina tarptautinę bendruomenę remti visas pastangas kovoti su ginkluota islamistų grupuote; primygtinai tvirtina, kad su terorizmu galima veiksmingai kovoti tik tuo atveju, jei pašalinsime su nelygybe susijusias priežastis ir konkrečias problemas;

15. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui, Kamerūno vyriausybei ir parlamentui bei AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos pirmininkams.